

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نياشد تن من مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهيم

بدین بوم ویر زنده یک تن مباد
از آن به که کشور به دشمن دهيم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Literary-Cultural

ادبی - فرهنگی

محمد اسحاق "برکت"

ورجینیا، ۱۲ سپتمبر ۲۰۰۹

بیانید پښتو بیاموزیم

۱۸ لوست

(درس ۱۸)

په پښتو کی ضمائر - پاتی برخه

در دسهای گذشته قسمتی از ضمائر را آموختیم و اما امروز به قسمتهای باقیمانده آن میپردازیم. ضمائری را که در ذیل مشاهده می فرمائید، ضمائریست که نتوان به صورت دقیق به معنی آنها پی برد، مگر آنکه آنها را در جملات جست و جو کرد، زیرا آنها را بصورت ضمائر منفصل و هم بحیث ضمائر ملکی توان بکار برد. این گونه ضمائر بیشتر در بین و اخیر فعل و اخیر اسماء جای میگیرند و عبارتند از :

- می برای مفرد متکلم
- مو برای جمع متکلم
- دی برای مفرد مخاطب
- مو برای جمع مخاطب
- یی برای مفرد غائب
- یی (یی) برای جمع غائب

دغه ضمائر په لاندینیو حالاتو کارول کیری :

۱ - فاعلی حالت:

- کتاب می ولوست کتابم را خواندم و هم کتابی را خواندم ، این دونوع معانی مربوط به آنست که جمله چه وقت و در چه حالت استعمال شده است.
- کتاب دی ولوست کتابت را خواندی و یا کتاب را خواندی
- کتاب یی ولوست کتابش را خواند و یا کتاب را خواند
- کتابونه مو واخلی کتابهای خود را بگیرد
- اگر منظور تأکید ملکیت باشد دران صورت کلمه (خپل) را نیز در اول بیافزایند چنانکه گویند:
- خپل کتابونه مو واخلی کتابهای خود را بگیرد

– خپل قلم دې واخلي قلم خود را بگیرد

۲ – مفعولی حالت :

– زه تاسو کره نه درځم چې سپی مې خوري من خانه شما نمی آیم که سگ مرا میخورد.
درین جمله شما برای مرتبه اول با کلمه (کره) آشنا میشوید که معنی تحت اللفظ آنرا نمیتوان
در دری سراغ کرد (یا این کمینه نمیداند) و اما بیشتر به مفهوم خانه شما، جای شما در جمله ها
به کار گرفته میشود مثلاً
نن تاسو کره څوک مېلمانه دي؟

که مونږ کره راغلي نو دواړه به یو ځای بنکار ته لار (ولار) شو

– که بنوونځي ته لار نه شي پلار به دې ووهي اگر مکتب نړوی، پدر میزندت
– پام وکړئ هلته لار نه شی چې محمود مو ووهي دقت کنید آنجا نروید که محمود شما را میزند
– که ته سبق ونه وایي نو بنوونکی به دې ووهي
– که احمد زموږ کره راغی نو موږ به یې تود هر کلی وکړو

توجه کنید!

در حالت مفعولی این ضمایر را به سهولت میتوانیم بجای ضمایر (منفصل دویم ډول) یعنی :
ما ، تا ، ده ، هغه ، دې ، دا ، موږ ، تاسو ، دوی یا هغوی صرف در زمان حال و استقبال افعال
متعدی استعمال نمائیم مثلاً :

– احمد ما ووهي یا احمد مې ووهي ، سپی ما خوري یا سپی مې خوري
– احمد تا ووهي یا احمد دې ووهي ، سپی تا خوري یا سپی دې خوري
– احمد هغه ووهي یا احمد یې ووهي ، سپی هغه خوري یا سپی یې خوري
– احمد موږ ووهي یا احمد مو ووهي ، سپی موږ خوري یا سپی مو خوري
– احمد تاسو ووهي یا احمد مو ووهي ، سپی تاسو خوري یا سپی مو خوري
– احمد هغوی ووهي یا احمد یې ووهي ، سپی هغوی خوري یا سپی یې خوري
۳ – ارتباطی حالت :

گرچه میان این دو حالت (مفعولی و ارتباطی) ظاهراً کدام تفاوت به نظر نمیرسد، اما بنا بر
ارتباط جمله با یک کلمه دیگر آنرا ارتباطی میسازد :

– قلم دې ما ته را کره چې خط ولیکم

– کتاب مې احمد واخیست چې سبق ووايي

– ته مې ولې ووهي ، ما خو کومه گناه نده کړې؟

– بنوونکی یې ووهي چې نا وخته راغلی دی

– کتاب یې احمد واخیست چې وېلولي

تر بل درس پورې مو په لوی او بنوونکی خدای سپارم ، ډېرې بڼې گړی او بڼې چاري !